

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-48/23-T

Název	Základní škola Via Montessori, příspěvková organizace
Sídlo	Tyršova 1062/2, 748 01 Hlučín
E-mail	sekretariat@viamontessori.cz
IČO	09515453
Identifikátor	691014787
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Marie Šlosárková
Zřizovatel	Město Hlučín
Místo inspekční činnosti	Tyršova 1062/2, 748 01 Hlučín
Inspekční činnost na místě	10. 1. 2023 – 12. 1. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů pro základní a zájmové vzdělávání.

Charakteristika

Základní škola Via Montessori, příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost úplné základní školy a školní družiny. Realizovaný školní vzdělávací program vychází z Montessori pedagogiky, propojuje jednotlivé vzdělávací oblasti a umožňuje každému žákovi postupovat podle jeho individuálních schopností. V období od školního roku 2016/2017 byly Montessori třídy součástí Základní školy dr. Miroslava Tyrše, Hlučín, Tyršova 2, okres Opava, příspěvkové organizace. Od školního roku 2021/2022 působí jako samostatná škola.

K termínu inspekční činnosti poskytovala škola základní vzdělávání 118 žákům prvního až osmého ročníku, z toho 16 žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Výuka probíhá ve věkově smíšených třídách (trojročích), na druhém stupni jsou žáci z různých ročníků spojováni do skupin pro spolupráci v rámci tematických projektů. K zájmovému vzdělávání bylo ve dvou odděleních školní družiny zapsáno 56 žáků.

Školní stravování je zajištěno smluvně školní jídelnou Základní školy Hlučín-Rovniny, okres Opava.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitelka školy (dále „ředitelka“) vykonává funkci od roku 2021. Nastavenou koncepci rozvoje školy, která důsledně vychází ze vzdělávací koncepce Montessori pedagogiky, se daří postupně naplňovat především v oblasti vzdělávání. Jejím základním cílem je celostní rozvoj žáka, tento cíl se prolíná veškerým děním školy jako celku.

Ve vedoucí funkci uplatnila ředitelka své dřívější pracovní zkušenosti a nastavila funkční systém řízení, který odpovídá velikosti školy. Při pravidelných týdenních poradách a na jednáních pedagogické rady jsou bezprostředně projednávány záležitosti týkající se organizace, průběhu i výsledků vzdělávání žáků i důležité dokumenty školy. K řízení školy přistupuje ředitelka aktivně a s důrazem na spolupráci všech zaměstnanců. Demokratickým stylem řízení dosahuje ve škole spolupracujícího a vstřícného klimatu, které se projevuje v dobrých prosociálních vztazích mezi účastníky vzdělávání.

Ve škole vyučuje vzhledem ke zvolenému stylu vzdělávání dostatečný počet pedagogických pracovníků včetně vychovatelek školní družiny a asistentek pedagoga. Pedagogický sbor vhodně doplňuje speciální pedagožka a tři Montessori lektorky. Kvalifikace a odborné zaměření pedagogů není optimální, což se ale neprojevilo výrazněji na kvalitě jejich práce. Vzhledem ke krátké době samostatného působení školy je pedagogický sbor průběžně doplňován v souvislosti s rostoucím počtem tříd a žáků. Ředitelka si jako prioritu v personální oblasti stanovila podporu studia ke splnění kvalifikačních předpokladů, studia principů Montessori pedagogiky, průběžný monitoring pedagogické úrovně vzdělávání prováděný vedením školy a pečlivý výběr nových zaměstnanců. Pedagogové mají na základě potřeb školy i svých preferencí vytvořen osobní plán dalšího vzdělávání, který zahrnuje zejména aktivní využívání Montessori pedagogiky. Prostory společné sborovny podporují jejich každodenní spolupráci, výměnu informací a zkušeností, sdílení zdrojů. Kontrolní a hospitační činnost ve výuce probíhá průběžně. Je založena zejména na cíleném pozorování vedení školy a následných rozhovorech a výměně zkušeností. Pedagogové jsou vedeni k sebereflexi a k vzájemné spolupráci za účelem zkvalitňování jejich práce a uplatňování principů Montessori pedagogiky. Vzhledem k některým didaktickým nedostatkům v průběhu vzdělávání je zřejmé, že zjištění vyplývající z hospitační činnosti nejsou vždy zcela využívána pro efektivní metodickou podporu pedagogů.

Škola sdílí společné prostory se Základní školou dr. Miroslava Tyrše, pro vzdělávání má k dispozici čtyři učebny ve třetím patře a tři učebny v jiných částech školy. Pro výuku tělesné výchovy využívá tělocvičnu a školní hřiště. Vedení školy efektivně využívá všechny dostupné prostory včetně chodby, která je vybavena názornými učebními pomůckami, vzdělávacími koutky a poměrně rozsáhlou školní knihovnou. Další učební materiály, pomůcky, výtvarné potřeby a knihy jsou připraveny pro volný výběr žáků přímo v učebnách. Škola zatím není dostatečně vybavena informační technikou, která je nezbytná pro plnění zejména výuky informatiky. Dostupná didaktická technika (notebooky, interaktivní tabule, dataprojektor) je využívána pouze v omezené míře. Citelně škole schází odborné učebny pro výuku pracovních činností. Vybavení prostor a tříd školy specifickými Montessori pomůckami a možnost jejich volného využití žáky koresponduje se zásadami Montessori pedagogiky. Přirozené využívání pomůcek rozvíjí u žáků představivost, manuální zručnost a experimentování, podporuje jejich aktivitu i samostatnost při činnostech a příznivě ovlivňuje průběh vzdělávání. Školní družina využívá pro ranní provoz samostatnou místnost, pro odpolední činnosti fungují obě oddělení v kmenových třídách.

Nedostatečné zázemí pro výuku některých vzdělávacích oblastí škola kompenzuje častými mimoškolními aktivitami – exkurzemi, prací na farmě, v prostorách tzv. Fajne dílny v Ostravě, poznávacími vycházkami, besedami apod. Významnou součástí činnosti školy tvoří akce pro rodiče a veřejnost, které se setkávají s velkým ohlasem a příznivě ovlivňují pozitivní vztahy mezi zákonnými zástupci žáků a pedagogy (např. Edufest, Montessori večery, prezentace závěrečných ročníkových prací žáků, společná práce rodičů a žáků na farmě apod.)

Škola včas přijímá opatření k prevenci bezpečnostních rizik týkajících se prostředí i chování, věnuje systematickou pozornost úrazové prevenci a průběžnému poučování žáků o bezpečnosti.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Výuka probíhala ve vyučovacím předmětu Kosmická výchova, který zahrnoval všechny vzdělávací oblasti v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem. Přirozeně tak docházelo k jejich prolínání, velký důraz byl kladen na propojení učiva s praktickým životem. Vzdělávání ve věkově smíšených skupinách (trojročí) podporovalo přirozenou komunikaci žáků a vrstevnické učení. V kvalitě výuky se pozitivně promítalo souběžné působení třídní učitelky, druhého pedagoga a asistenta pedagoga (případně Montessori lektora). Zejména vzájemná spolupráce učitelů s asistenty pedagoga a lektory měla významný vliv na pozornost žáků a jejich aktivní zapojování do připravených a realizovaných aktivit se zvýšeným důrazem na názornost. V prvním trojročí byla výuka založená především na hravosti, rozvoji fantazie, práci s Montessori a jiným didaktickým materiálem, spoluprací. V dalších trojročí byl větší důraz kladen na individuální schopnosti a zaměření žáků a prohlubování znalostí a dovedností v jednotlivých vzdělávacích oblastech s důrazem na rozvoj čtenářské, matematické a jazykové gramotnosti. V rámci výuky cizích jazyků škola nabízí kromě anglického jazyka také jazyk španělský.

Vzdělávání žáků charakterizoval vstřícný, podporující a empatický přístup pedagogů, založený na respektující komunikaci. Komunitní posezení v úvodu vyučovacích bloků mělo zejména motivační charakter a přispívalo k rozvoji sociálních dovedností a prosociálních vztahů mezi žáky. Částečně byl vytvořen i prostor pro jejich spontánní vyjádření. K vytváření klidné pracovní atmosféry přispívalo rovněž důsledné vyžadování a dodržování nastavených sociálních a komunikačních pravidel žáky, jejich zdvořilé chování a šetrné zacházení s pomůckami. Výuka vycházela z dobře připravené a promyšlené přípravy s jasně

stanovenými cíli a činnostmi pro skupiny i jednotlivce. Použité formy a metody (skupinová práce, práce ve dvojicích, samostatná práce, řízený rozhovor, prezentace, problémové učení aj.) byly ve vztahu k naplňování dílčích vzdělávacích cílů účinné. Vhodně se střídaly aktivity v prostoru třídy i na chodbě, při nichž žáci zaujíмали různá místa (v lavici, na koberci, v kruhu, u stolečků) a procvičovali si již osvojené vědomosti a dovednosti, nebo objevovali nové souvislosti.

Vzdělávání ve věkově smíšených skupinách (první a druhé trojročí) podporovalo přirozenou komunikaci žáků a vrstevnické učení. V kvalitě výuky se pozitivně promítalo souběžné působení třídní učitelky, druhého pedagoga a asistenta pedagoga (případně Montessori lektora). Zejména vzájemná spolupráce učitelů s asistenty pedagoga a lektory měla významný vliv na pozornost žáků a jejich aktivní zapojování do připravených a realizovaných aktivit se zvýšeným důrazem na názornost. Učitelé vedli výuku v souladu s Montessori principy. Volené činnosti na sebe plynule navazovaly a vedly k efektivnímu využití času. Při plnění zadávaných úkolů žáci dovedli zodpovědně přistupovat k samostatné práci i činnostem vyžadujícím vzájemnou spolupráci. Vyučující k žákům přistupovali s důvěrou a respektem, přirozeným způsobem podporovali jejich sociální a osobnostní rozvoj a posilovali jejich postoje k dosahování lepších vzdělávacích výsledků. Žáci měli dostatek příležitostí vyjadřovat své názory k danému problému, většina z nich dobře akceptovala nastavená pravidla komunikace. Učitelé jim byli partnery, kladli na ně přiměřené a srozumitelné požadavky, nenásilně je vedli ke splnění vzdělávacího cíle. Při řešení úloh byla dobře rozvíjena představivost a tvořivost žáků. Ve výuce panovalo klima podporující učení. Vzdělávání bylo efektivně podpořeno rozmanitými učebními pomůckami a různými informačními zdroji (encyklopedie aj.). Cíleně a účelně byla také využívána souvislost obsahu s reálnými situacemi každodenního života, práce s chybou i mezipředmětové vazby. Žáci měli také prostor k výběru úkolů podle svých schopností a možnost postupovat podle svého individuálního tempa, nicméně diferencovanost úkolů pro nadané žáky nebyla v průběhu výuky zaznamenána. Efektivitu části vzdělávacího procesu snižovaly dílčí metodické a didaktické nedostatky, např. převažující metoda výkladu v části výuky. Pouze okrajově byla také během hospitací zaznamenána účelná podpora názornosti a cílený rozvoj digitální gramotnosti žáků využitím informačních a komunikačních technologií. V průběhu vzdělávání i v závěru hodin bylo systematicky a efektivně uplatňováno sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků, doplňované formativním hodnocením ze strany učitelů či spolužáků.

Během hospitací ve školní družině byla zaznamenána pozitivní atmosféra a průběžné vedení žáků k všestranné a otevřené komunikaci, toleranci a ohleduplnosti. V odpoledních blocích byly vhodně nabízeny relaxační a tvořivé činnosti, což bylo žáky maximálně využíváno. Vychovatelky vstřícně přistupovaly k jednotlivým žákům, prostřednictvím zájímavých aktivit jim pomáhaly rozvíjet nové praktické dovednosti, zkušenosti, znalosti i postoje. Pestrá nabídka rozmanitých aktivit poskytovala žákům příležitost k seberealizaci při rozvíjení jejich individuálního zaměření.

V průběhu školního i zájmového vzdělávání jsou žáci průběžně vedeni k osvojování klíčových kompetencí a celostnímu rozvoji osobnosti.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Škola pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a jejich monitorování používá přiměřené nástroje v souladu s velikostí a profilací školy.

Základem pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků je pozorování učitelem při práci s Montessori a jiným didaktickým materiálem, analýza výtvorů, výkonů a činností žáka, jeho písemných výstupů (prezentace, testy, slohová cvičení apod.), pravidelné konzultace s žákem a pozorování žáka při aplikaci nabytých poznatků v praxi. V průběhu školního roku vytváří každý žák portfolio s výsledky své práce, v němž se odráží jeho vzdělávací pokrok. Významnou součástí hodnocení je průběžné sebehodnocení žáků, jejich vzájemné hodnocení a formativní hodnocení ze strany učitelů podle efektivně nastavených kritérií zaměřených jak na výstupy vzdělávání, tak na míru osvojování klíčových kompetencí. Výměna informací o výsledcích vzdělávání žáků probíhá na každotýdenních schůzkách pedagogů (sdílení postupů využitelných při vzdělávání žáků) a na jednáních pedagogické rady. Pro podporu potřebným žákům tak jsou bezprostředně přijímána opatření (např. plán pedagogické podpory, doučování, informování zákonných zástupců). Žáci jsou na vysvědčení hodnoceni slovně, což jim i jejich zákonným zástupcům umožňuje získat souhrnný přehled o jejich pokroku ve vzdělávání. Informace o individuálním pokroku žáků i celkové hodnocení celostního předmětu kosmická výchova je členěno na části odpovídající jednotlivým vzdělávacím oblastem.

Činnost školního poradenského pracoviště zajišťuje ředitelka jako výchovná poradkyně ve vhodně nastavené spolupráci se školní metodičkou prevence a speciální pedagožkou. Díky účinné prevenci a včasnému pochycení rizikových jevů je jejich výskyt minimální. Zvláště efektivní je průběžná práce s třídními kolektivy (třídnické hodiny, komunitní kruhy, vnější intervence apod.).

Rozvíjené partnerské vztahy efektivně přispívají ke zkvalitňování průběhu vzdělávání. Stěžejními partnery jsou zákonní zástupci žáků. Pravidelná komunikace probíhá prostřednictvím třídních schůzek, tripartit (žák-zákonný zástupce-učitel), informačních nástěnek v písemné i elektronické formě, konzultačních hodin a v průběhu společných akcí. Výrazná je i spolupráce s dalšími Montessori školami a především s Montessori centrem v Hlučíně, které podporuje školu jak v oblasti finanční, tak v oblasti metodiky Montessori vzdělávání, v zajišťování kroužků pro žáky a v organizování nejrůznějších akcí pro žáky školy, jejich rodiče i širokou veřejnost. Zákonní zástupci mají možnost před zahájením školní docházky svých dětí navštěvovat klub Předškoláček v Montessori centru, kde se seznamují s touto alternativní pedagogikou. Část žáků přichází z mateřských škol, které ve svém programu uplatňují prvky Montessori pedagogiky. Partnerský přístup k žákům a možnost ovlivňovat některé aspekty vzdělávání prostřednictvím práce žakovského parlamentu se pozitivně odráží v celkovém klimatu školy.

Zvlášť významný je zájem zřizovatele podporovat realizaci naplánovaných vizí školy nejen materiálně, ale i pravidelnou diskusí nad návrhy na řešení problémů, se kterými se škola potýká (především nedostatečné prostorové a materiální vybavení).

K posilování příznivého sociálního klimatu žáků přispívá také činnost školní družiny. Výsledky své činnosti úspěšně prezentuje v průběhu realizovaných aktivit a školních akcí.

Závěry

Vývoj školy

- V období od školního roku 2015/2016 byly Montessori třídy součástí Základní školy dr. Miroslava Tyrše, Hlučín, Tyršova 2, okres Opava, příspěvkové organizace. Od školního roku 2021/2022 působí jako samostatná škola.

- Do vedení nově zřízené školy byla jmenována bývalá zástupkyně ředitele Základní školy dr. Miroslava Tyrše, Hlučín, která již měla předchozí zkušenosti s vedením výuky podle Montessori pedagogiky.
- Vzhledem k přibývajícimu počtu tříd a žáků je postupně rozšiřován pedagogický sbor o nové učitele a Montessori lektory.

Silné stránky

- Rozvíjené partnerské vztahy efektivně přispívají ke zkvalitňování průběhu vzdělávání.
- Vedení školy vytváří příznivé podmínky pro účelné předávání informací mezi pedagogy i pro vzájemnou spolupráci pedagogů a zákonných zástupců žáků.
- Promyšlená výuka založená na práci s názornými pomůckami a vhodně zvolené formy a metody výuky vedou žáky cíleně k pochopení souvislostí učiva s reálnými situacemi.
- Nastavená kritéria pro hodnocení chování a výsledků vzdělávání umožňují systematické a efektivní sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků i formativní hodnocení ze strany učitelů.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Nedostatečné prostorové a materiální podmínky vytvářejí omezené příležitosti pro zkvalitňování vzdělávání v některých vzdělávacích oblastech, zvláště v oblasti digitální gramotnosti.
- Dílčí metodické a didaktické nedostatky ve sledované výuce snižovaly efektivitu části vzdělávacího procesu.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Hledat ve spolupráci se zřizovatelem efektivní a trvalejší řešení prostorových a materiálních podmínek pro vzdělávání žáků.
- Zaměřit se v rámci hospitační činnosti na vyhodnocování vyučovacích hodin se zaměřením na metodickou pomoc pedagogům a využívání získaných poznatků v rámci dalšího vzdělávání pedagogů ve výuce.
- Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků za účelem splnění požadavků na odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost a za účelem prohlubování odborných znalostí v jednotlivých vzdělávacích oblastech.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 7 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání I cesta může být cíl s platností od 1. 9. 2021
2. Školní vzdělávací program pro školní družinu s platností od 1. 9. 2021
3. Dlouhodobý plán koncepce rozvoje školy, ze dne 1. 9. 2021
4. Materiály školního poradenského pracoviště, školní rok 2021/2022, 2022/2023 (vybraný vzorek)
5. Kontrolní a hospitační činnost, školní rok 2021/2022, 2022/2023
6. Kritéria využívaná pro hodnocení výchovy a vzdělávacích výsledků žáka Základní školy VIA Montessori, nedatováno
7. Autoevaluace za školní rok 2021/2022, Střednědobý plán vlastního hodnocení školy ze dne 1. 10. 2021
8. Plán činností na školní rok 2021/2022
9. Záznamy z pedagogických rad ve školním roce 2021/2022, 2022/2023
10. Dokumentace školní družiny, školní rok 2022/2023
11. Školní matrika základní školy, školní rok 2022/2023 (vybraný vzorek)
12. Zápisy z třídních schůzek, školní rok 2022/2023
13. Doklady o nejvyšším dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků (vybraný vzorek)
14. Plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků na školní rok 2022/2023 a dlouhodobý plán DVPP
15. Třídní knihy vedené ve školním roce 2022/2023
16. Žákovská portfolia (vybraný vzorek)
17. Vybraná dokumentace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školním roce 2022/2023
18. Vybraná ekonomická dokumentace k hodnocení finančních a materiálních podmínek
19. Smluvní ujednání o školním stravování ze dne 1. 9. 2021 včetně aktuální kalkulace stravného

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Eliška Birková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Irma Novotná, školní inspektorka

Mgr. et Mgr. Gabriela Guziurová
Tomiczková, školní inspektorka

Ing. Klára Kudlíková, kontrolní pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.